

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium duklianskych hrdinov, Komenského 16, Svidník
4. Názov projektu	Zvýšenie čitateľskej, matematickej, finančnej a prírodovednej gramotnosti na Gymnáziu duklianskych hrdinov vo Svidníku
5. Kód projektu ITMS2014+	312011V690
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	19. 10. 2020
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Učebňa cudzích jazykov
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	PhDr. Vlasta Volčková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	http://www.gdh.sk/kluby

11. Manažérske zhrnutie:

krátka anotácia:

Oboznámenie sa so základným pojmom metakognície ako myšlienkového procesu, ktorý sa vzťahuje na vlastné poznávacie procesy.

Podiel metakognícia pri kontrole, riadení a regulovaní kognitívnych procesov.

Prejav metakognície podľa špecifických vedomostí a zručností.

klúčové slová:

metakognícia, čitateľská gramotnosť, metakognitívne poznatky, učebné úlohy.

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Metakognícia doslovne znamená premýšľanie o svojom myslení. Učitelia by mali viesť žiakov k tomu, aby rozmýšľali strategicky a to tak, že im pomáhajú porozumieť spôsobom, akými spracovávajú informácie. Otázky, vizualizácia a syntéza informácií sú spôsoby, ktorými si učitelia a žiaci môžu skúmať proces svojho myslenia. Vďaka postupnosti získavania informácií a vzájomným učením sa sú žiaci schopní nacvičiť si potrebné zručnosti a tie sa u nich postupne automatizujú.

1. Slovo ***metakognícia*** sa skladá z dvoch častí: *meta* z gréčtiny ponad alebo po a *kognícia* je poznávanie. Metakognícia je komponent psychiky človeka, označovaný aj ako „poznávanie vlastného poznávania“. Pod metakogníciou teda rozumieme myšlienkové procesy, ktoré sa vzťahujú na vlastné poznávacie procesy. Metakognícia sa podieľa na kontrole, riadení a regulovaní kognitívnych procesov. To znamená, že učiaci sa disponuje vedomosťami o sebe samom ako o bytosti riešiacej nejaký problém a pritom skúma a kontroluje vlastné procesy mentálneho spracovávania. Prejavmi metakognície sú špecifické vedomosti a zručnosti, ktoré človeku umožňujú monitorovať vlastné kognitívne procesy, kontrolovať a regulovať ich. Človek, ktorý má rozvinuté metakognitívne zručnosti učenia sa, odbúrava mechanické učenie sa a využíva aktívne učenie sa.

Metakognícia v čítaní znamená schopnosť poznať a použiť viacero vhodných stratégií pri práci s textom, pri čítaní textu so zreteľom na dosiahnutie stanoveného cieľa.

1.1 Metakognitívne poznatky (Metacognitive Knowledge)

Metakognitívne poznatky, inak povedané poznatky o metakognícii, možno rozčleniť na tri kategórie:

- poznatky o osobnostných odlišnostiach – poznanie seba,**
- poznatky o odlišnostiach učebných úloh – poznanie úloh,**
- poznatky o strategických odlišnostiach – poznanie stratégií.**

Metakognitívne poznatky sú základným predpokladom pre reflektívne a strategické učenie sa.

1.2 Poznanie učebných úloh

Sú to poznatky o rôznorodosti úloh, o rozdieloch a odlišnostiach medzi úlohami v ich podstate, ako aj v požiadavkách na riešenie úlohy pre individuálneho riešiteľa. Jednoducho povedané, žiak musí rozumieť zadaniam učebných úloh a vedieť, čo od neho chceme.

Poznatky o úlohách zahŕňajú všetky informácie o úlohe, ktorú bude žiak riešiť. Jedná sa o poznanie úlohy včítane kontextu a podmienok (napr. poznatky o druhoch otázok a úloh od učiteľa pri skúškach rôzneho typu, poznanie kognitívnych nárokov pri riešení rôznych úloh). Týmito poznatkami sa žiak riadi pri riešení úlohy, čo mu vopred poskytuje predstavu o miere jeho úspechu, o možných správnych riešeniach úlohy a podobne. Preto je pre žiaka pri riešení úlohy dôležité, či má o úlohe dostatok alebo málo informácií, známych či neznámych, spoľahlivých alebo nespoľahlivých, zaujímavých alebo nie, a či sú tieto informácie pre neho pri riešení použiteľné alebo nie.

1.3 Poznanie stratégií

Poznanie stratégií zahŕňa poznatky o podmienkach, kde a kedy je vhodné použiť tú ktorú stratégiu.

Žiak používa metakognitívne stratégie na kontrolu a reguláciu vlastných kognitívnych procesov, teda procesov učenia sa a na sledovanie, ako sa mu darí dosahovať stanovené ciele. Aký je rozdiel medzi kognitívnymi a metakognitívnymi procesmi? Metakognícia zahŕňa komponenty vedomostné i strategické. Rozdiel medzi kognitívnymi a metakognitívnymi vedomosťami nie je. Rozdiel je len v tom, ako sú vedomosti použité.

Kognitívne stratégie pomáhajú jednotlivcom dosiahnuť určitý cieľ (napr. porozumieť textu), metakognitívne stratégie sú použité na to, aby zabezpečili, že cieľ bude dosiahnutý (napr. žiak si sám overuje svoje vlastné porozumenie textu). Metakognitívne procesy prebiehajú pred alebo po kognitívnej aktivite. Napr. učiteľ môže použiť súbor otázok počas čítania ako nástroj na overenie vedomostí získaných z textu (kognícia) alebo ako nástroj, ktorým monitoruje, ako žiaci postupujú pri čítaní a práci s textom (metakognícia).

2. Metakognitívne učebné stratégie

Žiak musí poznať niekoľko učebných stratégií, aby si mohol vybrať tú, ktorá mu najlepšie vyhovuje.

Metakognitívna učebná stratégia pomáha žiakovi analyzovať, získavať, využiť a zapamätať si potrebné informácie. Žiaka treba zoznámiť s niekoľkými stratégiami, aby si ich mohol vyskúšať a nájsť takú, ktorá mu najlepšie vyhovuje. Sám žiak úvahami o svojom prístupe k učeniu môže prísť na to, ktorá stratégia mu najviac vyhovuje:

-) *Čo ma motivuje k učeniu?*
-) *Ktoré predmety ma zaujímajú a ktoré nie?*
-) *Ktoré postupy mi najviac pomáhajú pri porozumení textov?*
-) *Používam často tieto postupy?*

Zorientovať sa mu pomôžu aj odpovede na otázky:

-) *Mám tento vyučovací predmet rád/rada?*
-) *Chcem investovať čas na učenie sa tohto predmetu?*
-) *Mám na to dobré podmienky?*
-) *Som schopný vytvoriť si podmienky pre úspešné učenie sa?*
-) *Čo ma motivuje k tomu, aby som sa učil tento vyučovací predmet?*

Odpoveďami na tieto otázky sa žiak učí viac o sebe a o tom, ako môže vytvoriť vhodné a pozitívne prostredie pre svoj intelektuálny rozvoj a rast.

2.1 Ako učiť metakognitívne stratégie?

Praktizovaním a aplikovaním metakognitívnych stratégií sa žiaci stávajú dobrými čitateľmi, schopnými pracovať s akýmkoľvek textom v rámci všetkých vyučovacích predmetov. Iba premýšľaním o spôsobe vlastného myslenia a učenia sa a používaním metakognitívnych stratégií sa žiaci skutočne učia.

Modelovanie je najlepšia stratégia na nácvik *hlbšieho porozumenia textu*. Najprv treba ukázať žiakom na modeli postup a potom ich nechať danú stratégiu aplikovať na inom texte.

3. Efektívne čitateľské stratégie

- **Čitateľská stratégia SQ3R** (akronym je vytvorený zo začiatkových písmen anglických slov: **S**urvey/preskúmaj, **Q**uestions/vytvor otázky, **R**ead/čítaj, **R**ecite/voľne prerozprávaj, **R**eview/zosumarizuj)
- **Čitateľská stratégia PLAN** (Predict, Locate, Add, and Note)
- **Čitateľská stratégia KWL** (What you **K**now – what you **W**ant to know – what you **L**earned)- čo o téme už viem, čo by som chcel vedieť, čo som sa naučil)
- **Čitateľská stratégia RAP** (Read, Ask, Paraphrase)
- **Čitateľská stratégia REAP** (Read, Encode, Annotate, Ponder)

- Čitateľská stratégia porovnaj – rozlíš
- Čitateľská stratégia 3 – 2 – 1

13. Závěry a odporúčania:

Na možné príčiny neúspechu našich žiakov v oblasti čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti nás upozornila medzinárodná štúdia PISA. Táto štúdia preukázala, že metakognícia má významnú koreláciu s úspešnosťou v čítaní a súvisí aj s úspešnosťou v učení sa.

Cieľom bolo vysvetliť podstatu fungovania procesov aktívneho učenia sa a ponúknuť možnosti ich poznania a zlepšovania. Vychádzali sme zo skúseností, že je potrebná najprv dobrá teória a potom jej aplikácia v reálnej praxi. Pokračovaním je samozrejme zhodnotenie, vylepšenie a opakovanie. Niekedy je treba opäť siahnuť po teórii a zistiť, ako inak a lepšie. A tak je kruh učenia sa nekonečný.

Výsledky našich žiakov ukazujú, že je potrebné procesy učenia zlepšovať, zefektívňovať a posúvať tak nielen jednotlivca, ale celý školský systém dopredu a k lepším výsledkom.

Plánovanie, realizácia a zhodnotenie procesu učenia sa vrátane využitia metakognitívnych stratégií je ucelený systém, ktorého rešpektovanie môže priniesť žiakom to, čo sa očakáva – kvalitnú úroveň kompetencií potrebných pre učenie sa a seberealizáciu žiaka.

23. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Natalija Kravčenko
33. Dátum	19. 10. 2020
43. Podpis	
53. Schválil (meno, priezvisko)	PhDr. Vlasta Volčková
63. Dátum	22. 10. 2020
73. Podpis	